

Tillaga til þingsályktunar

um viðurkenningu á þjóðarmorði á Armenum.

Flm.: Margrét Tryggvadóttir, Lilja Mósesdóttir, Guðmundur Steingrímsson,
Þór Saari, Birgitta Jónsdóttir.

Alþingi ályktar að það viðurkenni þjóðarmorð á Armenum árin 1915–17 og virði minningu þeirra Armena sem urðu fórnarlömb þess glæps gegn mannkyni.

Greinargerð.

Árið 2015 verða liðin 100 ár frá því að þjóðarmorðið á Armenum hófst. Þjóðarmorð eða hópamorð telst til eiginlegra alþjóðaglæpa og er kerfisbundin útrýming þjóðar eða þjóðarbrot. Það er skilgreint sem refsiverður verknaður framinn í þeim tilgangi að útrýma með öllu eða að hluta þjóð, þjóðernishópi, kynstofni eða trúarflokki, með því að drepa einstaklinga úr viðkomandi hópi, skaða þá líkamlega eða andlega, þröngva viðkomandi hópi af ásetningi til þess að búa við lífsskilyrði sem miða að eyðingu hósins eða hluta hans, beita þvingunaraðgerðum sem miða að því að koma í veg fyrir barnsfæðingar í hópnum eða flytja börn með valdi úr hópnum. Árið 1948 samþykkti allsherjarþing Sameinuðu þjóðanna að fordæma skyldi þjóðarmorð og að fyrir þau bæri að refsa.

Árið 1915 hófu tyrknesk stjórnvöld aðgerðir sem miðuðu að því að fækka Armenum í Tyrklandi. Aðgerðirnar byggðust á fjöldamorðum á armensku þjóðinni en einnig því að hrekja Armena af því svæði þar sem Armenía var en heyrir í dag undir Tyrkland til þeirra svæða þar sem nú eru Síryland og Írak. Aðgerðirnar fólu meðal annars í sér pyntingar og aftökur, auk þess sem fólkið var rekið fótgangandi langar vegalengdir, um þúsund kílómetra, með þeim afleiðingum að margir létust eða örkuðust á ferðalaginu. Ekki eru vitað með vissu hve margir týndu lífi en talið er að tala þeirra liggi á bilinu 600.000–1.500.000 manna.

Þrátt fyrir að þessir atburðir uppfylli skilgreiningu Sameinuðu þjóðanna frá 1948 á þjóðarmorði og hafi verið kallaðir fyrsta þjóðarmorð 20. aldar hafa yfirvöld í Armeníu átt erfitt með að hljóta viðurkenningu alþjóðasamfélagsins á þessum voðaverkum sem slíkum. Vegur þar ef til vill þyngst að Tyrkir hafa ekki viðurkennt þau sem þjóðarmorð og að enn er viðvarandi ágreiningur á milli tyrknesku og armensku þjóðanna. Þá hefur þjóðarmorðið á Armenum fallið í skuggann af voðaverkum sem áttu sér stað síðar á 20. öld, þ.e. þjóðarmorði nasista á gyðingum sem að mörgu leyti hafa átt auðveldara að halda málstað sínum á lofti.

Þó hafa um 20 þjóðir samþykkt ályktanir sem viðurkenna að þjóðarmorðin hafi átt sér stað. Það er skoðun flutningsmanna að tímabært sé að viðurkenna að um þjóðarmorð hafi verið að ræða og að slíkt beri að fordæma og því er þessi þingsályktunartillaga lögð fram.

Viðauki:

Eftirfarandi stofnanir hafa þegar viðurkennt þjóðarmorð á Armenum:

- 2. júlí 1985 Sameinuðu þjóðirnar birtu skýrslu þar sem fjöldamorðunum á Armenum er lýst sem þjóðarmorði
- 8. júní 1987 Evrópuþingið
- 24. apríl 1998 Evrópuráðið
- 19. nóvember 2007 Þing Mercosur

Þjóðríki sem þegar hafa viðurkennt þjóðarmorð á Armenum:

- 20. apríl 1965 Úrúgvæ
- 29. apríl 1982 Kýpur
- 14. apríl 1995 Rússland
- 25. apríl 1996 Grikkland
- 11. maí 2000 Líbanon
- 17. nóvember 2000 Ítalía
- 29. janúar 2001 Frakkland
- 16. desember 2003 Sviss
- 31. mars 2004 Argentína
- 21. apríl 2004 Kanada
- 30. nóvember 2004 Slóvakía
- 21. desember 2004 Holland
- 19. apríl 2005 Pólland
- 14. júlí 2005 Venesúela
- 15. desember 2005 Litháen
- 5. júní 2007 Síle
- 11. mars 2010 Svíþjóð

Önnur lönd og ríki sem hafa viðurkennt þjóðarmorðin á Armenum:

- 10. nóvember 2000 Vatíkanið
- janúar 2010 Skotland
- janúar 2010 Norður-Írland
- 27. janúar 2010 Wales
- 26. febrúar 2010 Katalónía